

MINISTERSTWO
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I TECHNOLOGII

**Polityka
Nowej
Szansy**

**POLITYKA NOWEJ SZANSY
RAPORT Z MONITOROWANIA DZIAŁAŃ
PODJĘTYCH W 2017 R.**

Warszawa, 2018

Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami programu *Polityka Nowej Szansy* (PNS), przyjętego przez Radę Ministrów dnia 22 lipca 2014 r., minister właściwy do spraw gospodarki jest odpowiedzialny za koordynację i monitorowanie postępów we wdrażaniu działań zawartych w programie.

W chwili obecnej organem wykonującym zadania ministra właściwego do spraw gospodarki jest Minister Przedsiębiorczości i Technologii zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2018 r. Minister przeprowadza ocenę wdrażania programu na podstawie informacji przekazywanych corocznie przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych inicjatyw.

Celem Raportu jest przedstawienie działań zrealizowanych w danym roku w podziale na cztery działania kierunkowe, w ramach których zostały pogrupowane instrumenty wsparcia dla przedsiębiorców będących w sytuacji kryzysowej. Na końcu dokumentu znajduje się tabela z aktualnymi wartościami wskaźników, służących monitorowaniu i ocenie skuteczności działań zaprojektowanych w programie PNS.

W ramach Polityki Nowej Szansy, w poszczególnych działaniach kierunkowych w 2017 r. zaplanowano realizację zadań:

Zapobieganie sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw – zapewnienie przedsiębiorcom, stojącym u progu sytuacji kryzysowej wsparcia o charakterze doradczo-informacyjnym, odpowiadającego na ich aktualne potrzeby. Wsparcie będzie udzielane w ramach systemu zbudowanego na podstawie doświadczeń wynikających z udziału Polski w międzynarodowym projekcie EARLY WARNING EUROPE. Projekt realizuje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości we współpracy z Fundacją Firmy Rodzinne. Ponadto, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, poszczególne województwa wdrażają działania w zakresie prewencyjnego wsparcia doradczego dla przedsiębiorców, które dotyczy przeciwdziałania występowaniu sytuacji kryzysowych w przedsiębiorstwie.

Ograniczanie ryzyka przedwczesnej likwidacji przedsiębiorstw – kontynuowanie prac nad stworzeniem podstawy prawnej dla wdrożenia programu pomocowego, który umożliwi udzielanie pomocy publicznej dla małych i średnich przedsiębiorstw w trudnościach w celu ratowania lub restrukturyzacji bez każdorazowej notyfikacji pomocy, w szczególności w kontekście zmian, jakie wprowadziła ustawa a dnia 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

1. Sprawne przeprowadzenie likwidacji przedsiębiorstw – przygotowanie merytoryczne sędziów orzekających w sprawach upadłościowych poprzez organizowanie szkoleń przeprowadzanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.
2. Wsparcie ponownego podejmowania działalności gospodarczej – nowy start – realizacja przez regiony zadań obejmujących wsparcie psychologiczno-doradcze (coaching) przy podejmowaniu działalności gospodarczej, zaplanowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

1. ZAPOBIEGANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM PRZEDSIĘBIORSTW

Polityka Nowej Szansy podkreśla, iż właściwe zarządzanie przedsiębiorstwem w znacznym stopniu może zminimalizować ryzyko wystąpienia sytuacji kryzysowej w firmie. Program przewiduje więc działania, które mają na celu ułatwienie funkcjonującym przedsiębiorcom pozyskanie wiedzy i umiejętności z zakresu m.in. zarządzania finansami, zmianą i ryzykiem, znajomości instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji, a także regulacji prawnych, w szczególności dotyczących procedur naprawczych i upadłościowych.

Przedstawione w tym punkcie inicjatywy, podejmowane zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym realizują działania wdrażane w ramach tzw. pierwszego działania kierunkowego Polityki Nowej Szansy pn. *Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie*. W ramach działania określonego jako „Usługi informacyjno-doradcze dla przedsiębiorców w zakresie przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym” przewidzianego do realizacji do 2020 r., w zakresie pierwszego działania kierunkowego *Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie*, w dniu 1 grudnia 2016 roku Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) rozpoczęła realizację projektu Early Warning Europe, współfinansowanego ze środków COSME, którego celem jest zbudowanie systemu wsparcia przedsiębiorstw, które znalazły się w sytuacji kryzysowej lub widzą u siebie pierwsze oznaki nadciągających trudności.

Early Warning Europe jest międzynarodowym projektem partnerskim realizowanym przez 15 podmiotów z 7 państw członkowskich Unii Europejskiej. W projekcie finansowanym ze środków UE – Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw COSME – oraz dotacji celowej przyznanej przez Ministerstwo Rozwoju, ze strony Polski uczestniczy Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości wraz z Fundacją Firmy Rodzinne.

Intencją twórców projektu Early Warning Europe jest zapewnienie dyskretnej i bezpłatnej pomocy dla przedsiębiorców zagrożonych negatywnymi skutkami zmiany gospodarczej lub upadłości. Dla osiągnięcia tego celu projekt przewiduje stworzenie systemu diagnozowania i wspierania przedsiębiorstw w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.

Do projektu mogą zgłaszać się nie tylko przedsiębiorcy, którzy już borykają się z kryzysem w firmie, ale również ci, którzy przeczuwają jego nadejście, zgodnie z założeniem, że prewencja jest tańsza i może być bardziej skuteczna niż leczenie.

Podobne przedsięwzięcia są już realizowane w innych krajach UE, np. w Belgii czy w Niemczech, a doświadczenia tych krajów wyraźnie pokazują, że nie warto czekać, aż problemy urosną, ponieważ zazwyczaj jest już wtedy za późno na ich pozytywne rozwiązanie. W 2017 r. działania w ramach projektu koncentrowały się na rekrutowaniu i szkoleniu konsultantów, mentorów oraz doradców restrukturyzacyjnych.

W ramach projektu PARP odpowiada za rozbudowę i utrzymanie sieci konsultantów na poziomie regionalnym.

Konsultant, który jest dla przedsiębiorcy wchodzącego do projektu pierwszym kontaktem, diagnozuje przede wszystkim przyczynę problemu. Następnie przeprowadza z przedsiębiorcą pogłębiony wywiad. Wspólnie spoglądają na firmę z szerszej perspektywy i identyfikują zagrożenia oraz obszary do naprawy. Konsultant może udzielić bezpośredniej porady lub pokierować przedsiębiorcę do osób wykwalifikowanych w dziedzinach potrzebnych do wyjścia z kryzysu.

Efektem pracy z Konsultantem może być:

- zdiagnozowanie i rozwiązanie problemu,
- opracowanie wskazówek i skierowanie przedsiębiorcy do doradcy restrukturyzacyjnego,
- opracowanie diagnozy i skierowanie przedsiębiorcy do dalszej pracy z mentorem lub innym specjalistą.

Wśród wybranych konsultantów znajdują się psychologowie, trenerzy, coachowie, doradcy, finansiści, specjaliści ds. zarządzania i organizacji pracy, którzy posiadają doświadczenie w pracy z biznesem. Wybrani konsultanci regionalni świadczą swoje usługi w następujących województwach:

- dolnośląskie – 1 osoba;
- mazowieckie – 2 osoby;
- małopolskie – 1 osoba;
- śląskie i opolskie – 1 osoba;
- wielkopolskie – 1 osoba;
- lubelskie i podkarpackie – 1 osoba.

Częścią projektu, za który odpowiada Fundacja Firmy Rodzinne, jest współdziałanie przedsiębiorcy z mentorem. Grono mentorów stanowią zaproszeni do projektu wieloletni doświadczeni przedsiębiorcy, z których większość stanęła w przeszłości w obliczu trudności związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Mają zatem właściwe kompetencje do świadczenia wsparcia, a dodatkowo są gotowi do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem nieodpłatnie. Innymi słowy, mentor ma towarzyszyć przedsiębiorcy zarówno w kłopotach jak i procesie niezbędnych zmian.

Wśród wybranych mentorów znajdują się:

- przedsiębiorcy: 18 osób;
- finansiści: 6 osób;
- doradcy, trenerzy, coachowie: 5 osób;
- prawnicy: 8 osób.

W wyniku współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości oraz organizacjami zrzeszającymi doradców restrukturyzacyjnych, w 2017 r. zrekrutowano do projektu 80 osób z licencją Ministerstwa Sprawiedliwości, które posiadają doświadczenie w dziedzinie postępowań restrukturyzacyjnych.

Do końca 2017 r. nawiązano współpracę łącznie z 38 mentorami, 80 doradcami restrukturyzacyjnymi oraz 7 konsultantami regionalnymi.

W 2017 r., oprócz wyboru konsultantów, mentorów oraz doradców restrukturyzacyjnych, prowadzono także działania o charakterze szkoleniowym – dwudniowe szkolenie, w którym uczestniczyły 44 osoby - które miały na celu przygotowanie konsultantów i mentorów do świadczenia usług przewidzianych dla nich w projekcie. Ponadto PARP wraz z Fundacją Firmy Rodzinne zorganizowała 4 spotkania dla konsultantów i mentorów, których przedmiotem była bieżąca analiza spraw zgłaszanych przez przedsiębiorców, wymiana doświadczeń oraz standaryzacja świadczonych usług.

W celu upowszechnienia informacji o projekcie PARP przygotowała podstronę internetową dedykowaną projektowi Early Warning Europe. Treści zawarte na stronie pozwalają przedsiębiorcom zapoznać się z ideą projektu, zasadami jego realizacji oraz współpracy z konsultantami, czy mentorami. Na stronie umieszczony został także formularz zgłoszeniowy, za pomocą którego przedsiębiorcy mogą zgłosić się do projektu.

W rezultacie podjętych działań, do końca 2017 r. rozpoczęto współpracę z 80 przedsiębiorcami, którzy zgłosili swój udział w projekcie i przeszli weryfikację pod kątem spełnienia kryteriów uczestnictwa oraz wstępny etap konsultacji. Według stanu na 31 grudnia 2017 r., w ramach projektu zakończono 8 spraw oraz kontynuowano współpracę z 72 przedsiębiorcami (30 przedsiębiorstw w trakcie pracy z konsultantem regionalnym, 32 przedsiębiorstwa w trakcie pracy z mentorem, 2 przedsiębiorstwa skierowane do konsultacji z doradcą restrukturyzacyjnym oraz 8 przedsiębiorstw oczekujących na wsparcie konsultanta regionalnego/mentora/doradcy restrukturyzacyjnego).

Najczęstszymi problemami z jakim zgłaszali się przedsiębiorcy do konsultantów, mentorów i doradców restrukturyzacyjnych były: problemy finansowe (spadek sprzedaży, ryzyko utraty płynności, utrata klientów, zadłużenia wobec wierzycieli), problemy organizacyjne

(restrukturyzacja, problemy wewnętrzne, podział zadań, zarządzanie zmianą) oraz problemy związane z wyznaczeniem kierunków działań i strategii rozwoju.

Szczegółowe informacje na temat projektu znajdują się na stronach internetowych: PARP: www.parp.gov.pl/earlywarning oraz Fundacji Firmy Rodzinne: www.ffr.pl/pl/ewe.

W ramach przedmiotowego działania kierunkowego PNS od 2017 r. Małopolska Szkoła Administracji Publicznej (MSAP) na zlecenie Ministerstwa Rozwoju realizuje usługę badawczą pn. „Monitorowanie bieżącej sytuacji gospodarczej w sektorach – badania 2016-2018”. Zgodnie z założeniami projektu ma on na celu identyfikację punktów zwrotnych cyklu gospodarczego a także dostarczenie prognoz kształtowania się sytuacji gospodarczej w perspektywie kwartalnej wraz z oceną ich niepewności. Projekt badawczy ma być realizowany w okresie 1.01.2017 - 30.04.2019, przy czym okres objęty badaniami dotyczy 9 kwartałów (1.10.2016 – 31.12.2018), planowane jest opracowanie łącznie 9 raportów kwartalnych.

W 2017 roku opracowano 4 raporty z monitorowania bieżącej sytuacji gospodarczej, informacje z wyników badań o zachodzących zmianach w gospodarce zostały udostępnione przedsiębiorcom na stronie internetowej Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii pod linkiem: <http://www.mpit.gov.pl/strony/zadania/wsparcieprzedsiębiorczosci/innowacyjnosc/krajowe-inteligentne-specjalizacje/>.

Polityka Nowej Szansy, dostrzega potrzebę stałego zwiększania świadomości obywateli oraz ich wiedzy w dziedzinach, które wpływają na zapewnienie stabilnej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa. Dlatego też wskazane jest wykorzystanie w tym celu systemu kształcenia, i zarówno na etapie edukacji szkolnej, jak i studiów wyższych należy zadbać o przekazywanie treści, które wpisują się w zwiększanie umiejętności przyszłych przedsiębiorców w zakresie przewycięzania sytuacji kryzysowej.

W ramach pierwszego obszaru kierunkowego PNS należy zwrócić uwagę na projekty realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju pod nadzorem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak również przez samo Ministerstwo, które realizuje projekt pozakonkursowy *Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych*.

Celem wspomnianego projektu pozakonkursowego jest wypracowanie, testowanie i trwałe wdrożenie jednolitego systemu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych dla kierunków studiów o profilu praktycznym. W 2017 r. opracowano wstępny program 6-miesięcznych praktyk zawodowych i przeprowadzono trzy nabory uczelni.

W projekcie wzięło dotychczas udział ponad 7 tysięcy studentów. Oczekuje się, że efektem projektu będzie rozwój kompetencji studentów, zwiększenie elastyczności szkół wyższych w zakresie tworzenia programów kształcenia, jak również zacieśnienie współpracy uczelni z przedsiębiorcami. W 2017 r. wydatki w projekcie wyniosły 8 986 619,48 zł.

Inicjatywy realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju mają charakter projektów wyłanianych w konkursach. Wśród tych, które mogą przyczynić się do skuteczniejszego przekazywania wiedzy w zakresie przedsiębiorczości, należy wymienić:

1. Zintegrowane Programy Uczelni - celem konkursu jest dostosowanie i realizacja programów kształcenia zgodnych z potrzebami społeczno-gospodarczymi na poziomie kraju i regionu poprzez m.in. wsparcie realizacji studiów o profilu praktycznym, obejmujących umiejętności zawodowe i kompetencje miękkie studentów, jak również wysokiej jakości programów stażowych. Ogłoszone w maju 2017 r. konkursy zostały w części rozstrzygnięte w grudniu tego roku, gdzie do dofinansowania wyłoniono 10 projektów o łącznej wartości 368,7 mln zł, przy przewidzianej całkowitej alokacji w wysokości 1 mld zł. Środki pochodzą z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.
2. Akademickie Biura Karier – celem konkursu jest wsparcie świadczenia wysokiej jakości usług przez instytucje wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy poprzez m.in. indywidualne poradnictwo zawodowe, wsparcie w zakładaniu własnej działalności gospodarczej, usługi w formie coachingu, mentoringu i kształcenie w zakresie przedsiębiorczości. W wyniku ogłoszonego w marcu 2017 r. i rozstrzygniętego we wrześniu 2018 r. konkursu, do realizacji przyjęto 33 projekty o łącznej wartości 15,8 mln zł.
3. Studia dualne – celem konkursu jest opracowanie programów kształcenia i realizacji studiów, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom potencjalnych pracodawców i przyszłych pracowników; kształcenie w tej formie odbywa się równolegle w formie zajęć dydaktycznych na uczelni i zajęć praktycznych u pracodawcy. Konkurs z alokacją 100 mln zł został ogłoszony w grudniu 2017 r.
4. Program Rozwoju Kompetencji – celem konkursu jest umożliwienie podnoszenia kompetencji przez osoby kształcące się na poziomie wyższym, w obszarach kluczowych dla gospodarki, określanych w oparciu o analizy i prognozy, które jednocześnie wskazują potrzebę rozwijania określonych kompetencji oraz w oparciu

o zapotrzebowanie zgłaszane przez pracodawców. W 2017 r. uczelnie realizowały 207 projektów o wartości 230, 7 mln zł, wyłonionych w dwóch edycjach konkursu.

5. Nowe Programy Kształcenia – konkurs umożliwia realizację programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym dostosowanych do potrzeb gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, jak również uwzględniających potrzeby poszczególnych województw określone w Regionalnych Strategiach Innowacji. W 2017 r. uczelnie realizowały 41 projektów o łącznej wartości 36 mln zł.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizuje również projekty na rzecz rozwoju przedsiębiorczości z inicjatywy Ministra Inwestycji i Rozwoju:

6. Rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu – konkurs ma na celu rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu (np. BPO, SSC, IT) stanowiących potencjał rozwojowy dla gospodarki i zatrudnieniowy dla absolwentów szkół wyższych. Założeniem interwencji jest również tworzenie warunków sprzyjających lokowaniu usług dla biznesu w mniejszych miastach. Konkurs został ogłoszony w kwietniu 2017 r. i rozstrzygnięty w październiku 2017 r. Do dofinansowania wyłoniono 15 projektów o łącznej wartości 18,2 mln zł. Podpisano 13 umów o dofinansowanie.
7. Rozwój kadr dla sektora motoryzacyjnego - celem konkursu jest wsparcie rozwoju kadr dla przemysłu motoryzacyjnego, stanowiącego duży potencjał rozwojowy dla gospodarki i zatrudnieniowy dla absolwentów szkół wyższych w ramach podnoszenia kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Konkurs ogłoszony został w kwietniu 2017 r. i rozstrzygnięty w październiku 2017 r. Do dofinansowania wyłoniono 9 projektów o łącznej wartości 11,1 mln zł. Wszystkie umowy zostały zawarte w okresie sprawozdawczym.

Obok projektu Early Warning Europe, realizowanego z poziomu centralnego, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, podejmuje się działania o charakterze szkoleniowo-doradczym, których efektem ma być wyposażenie przedsiębiorców w wiedzę i umiejętności skutecznego radzenia sobie z trudną sytuacją ekonomiczną firmy. Te inicjatywy również wpisują się w obszar działania „Usługi informacyjno-doradcze dla przedsiębiorców w zakresie przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym” w obszarze *Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie*.

Część działań realizowanych na szczeblu regionalnym została rozpoczęta już w roku 2015, jednakże należy wskazać, że nie wszystkie działania, realizowane przez poszczególne województwa, dotyczą ściśle prewencji sytuacji kryzysowych w firmie. Regionalne Programy Operacyjne ujmują tę problematykę znacznie szerzej, przewidując wsparcie informacyjno-doradcze w zakresie dostarczenia przedsiębiorcom wiedzy dotyczącej szeroko rozumianej poprawy zarządzania czy przeciwdziałania niekorzystnym skutkom zmiany gospodarczej, itp. Taki zakres szkoleń i doradztwa może wprawdzie obejmować również przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie, ale przez to, że jest to tylko jeden z tematów, przekazywana wiedza ten temat może być jedynie ogólna i nie odpowiadać na szczególne potrzeby przedsiębiorców w trudnościach.

Niemniej jednak należy z uznaniem odnotować, że problematyka zarządzania kryzysem i kwestie dotyczące zagrożenia upadłością, z każdym rokiem zyskują na znaczeniu w działaniach dotyczących wspierania przedsiębiorczości. Wyrazem takiego podejścia jest właśnie zaplanowanie w Regionalnych Programach Operacyjnych m.in. wsparcia, ukierunkowanego na nabycie przez przedsiębiorców umiejętności bycia elastycznym i zdolnym do zmian. Stwarza im to większe szanse na szybkie dostosowanie się do uwarunkowań rynkowych i tym samym umożliwia podniesienia ich konkurencyjności. Wzmocnienie adaptacyjności przedsiębiorstw do zmian odbywa się również poprzez wsparcie rozwoju kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców, umożliwiające poprawę jakości zarządzania, co w dalszej kolejności przekłada się na bardziej efektywne zapobieganie sytuacjom kryzysowym. Adresatem tego wsparcia są mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, w szczególności ich właściciele czy kadra zarządzająca.

Wolny rynek wymaga od przedsiębiorstwa, jako organizacji zdolności do szybkiego dostosowywania się do zmian zachodzących w procesach gospodarczych. Organizacje posiadające takie umiejętności oraz kompetentną kadre, zwiększają szanse na szybkie dostosowanie się do uwarunkowań rynkowych, przez co zwiększają swoją konkurencyjność. Źródłem sukcesu w biznesie jest posiadanie przejrzystej wizji i strategii rozwoju. Realizowane formy wsparcia mają prowadzić do nabycia umiejętności planowania strategicznego oraz wdrażania nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem, a także opracowania i implementacji planów adaptacyjnych i modernizacyjnych.

Aby ułatwić pracodawcom inwestowanie w kapitał ludzki zgodnie z indywidualnymi potrzebami w tym zakresie, wspierane jest podmiotowe finansowanie kształcenia. Należy podkreślić, że to właśnie przedsiębiorcy powinni kształtować popyt na usługi szkoleniowe, które są do nich skierowane. Tym samym przedsiębiorcy powinni korzystać z takich szkoleń,

które są im faktycznie potrzebne, a nie z takich, które im oferuje rynek szkoleniowy. Założona interwencja uwzględnia również wsparcie fakultatywne, jakim jest diagnoza potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa. Skuteczność działań w zakresie adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników uwarunkowana jest znajomością specyfiki rynku.

Inicjatywy podejmowane przez regiony, które mogą zostać zakwalifikowane jako pomoc w ramach pierwszego działania kierunkowego PNS „Zapobieganie sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw” są realizowane w ramach RPO, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Warto podkreślić, że Regionalne Programy Operacyjne przewidują pomoc o charakterze usług szkoleniowo-doradczych, które w dużej mierze dotyczą działań, jakie firma może podjąć, aby się rozwijać i tym samym zwiększyć swoją konkurencyjność. Oznacza to, że Regionalne Programy Operacyjne nie przewidują wyodrębnionych działań, które są skierowane wyłącznie do przedsiębiorców znajdujących się u progu sytuacji kryzysowej i siłą rzeczy zawartość merytoryczna tych szkoleń lub doradztwa dotyczy tematyki znacznie szerszej niż zagadnienia związane z prewencją niewypłacalności. Niemniej jednak w zakres tematyczny tych usług, bardzo często wpisują się treści mogące mieć znaczenie dla przedsiębiorców, którzy zdają sobie sprawę z nadchodzących trudności i chcą, uzyskać stosowną wiedzę i podnieść swoje kwalifikacje w zakresie działań, jakie mogą przedsięwziąć w celu uniknięcia kryzysu. Tym niemniej brak wyodrębnionych działań, skierowanych do ściśle zdefiniowanej grupy beneficjentów, może stanowić pewne utrudnienie w przeprowadzeniu czynności sprawozdawczych, które stanowią podstawę monitorowania Polityki.

Na podstawie danych przekazanych przez Urzędy Marszałkowskie, poniżej zostały przedstawione przykłady, jak poszczególne Regionalne Programy Operacyjne ujmują pomoc dla przedsiębiorców w zakresie prewencji niewypłacalności.

W województwie pomorskim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP) nie ma działań bezpośrednio dedykowanych firmom zagrożonym upadłością, jednakże wzmocnienie systemu wsparcia pomorskich przedsiębiorców jest kluczowym wyzwaniem Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego „Pomorski Port Kreatywności”, który jest dokumentem wykonawczym Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi podstawę nakreślenia zakresu interwencji w ramach RPO WP. Przewiduje on wsparcie działań dotyczących m.in. przedsiębiorstw rozpoczynających i rozwijających działalność (w tym B+R), internacjonalizacji, świadczenia specjalistycznych usług doradczych, a także kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej. Korzystając z oferty

projektów, finansowanych ze źródeł RPO WP, firmy mogą uzyskać pomoc w wyjściu z sytuacji kryzysowej.

W kontekście działań związanych z ograniczaniem ryzyka upadłości przedsiębiorstw w ramach RPO WP nie przewidziano działań wprost adresowanych do tego typu beneficjentów. Nie bez znaczenia pozostaje jednak fakt, że dla podmiotów gospodarczych (sektora MSP jak i dużych przedsiębiorstw) możliwe są w województwie pomorskim liczne rozwiązania stwarzające dostęp do finansowania, zarówno w formie dotacji jak i preferencyjnych, zwrotnych instrumentów finansowych.

W **województwie zachodniopomorskim** nie przewidziano zadań wpisujących się bezpośrednio w cele Polityki Nowej Szansy, jednakże Samorząd Województwa traktuje wnioski i rekomendacje przedstawione w dotychczasowych raportach z monitorowania PNS jako istotną wskazówkę dla działań mających na celu wspieranie podmiotów, które mogą stanąć w obliczu bankructwa lub doświadczyły porażki biznesowej. Jako przykład takiego działania można wskazać możliwość bezpłatnego skorzystania przez firmy z usług jakie świadczy działające przy Urzędzie Marszałkowskim Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE). COIE odpowiada na potrzeby przedsiębiorców, w szczególności z sektora MŚP, w zakresie internacjonalizacji czy prowadzenia inwestycji poza granicami kraju, a jego usługi są skierowane do firm, które z powodu ograniczonych zasobów finansowych często rezygnują z podejmowania ryzyka penetracji nowych rynków, obawiając się nieprzewidzianych trudności, które mogą się tam pojawić. Ich obawy budzi także konieczność ponoszenia znacznych kosztów związanych z dotarciem do nowych klientów. Centrum udziela informacji dotyczących procedur i przepisów, możliwości dofinansowania różnych form działalności na poziomie zarówno regionalnym jak i krajowym, ale również prowadzi działania mające na celu poszukiwanie kontrahentów dla firm, w tym kooperantów zagranicznych. W ramach prowadzonych działań w roku 2017 COIE wykonało 133 usługi proeksportowe.

Dla zaoferowania pomocy przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ) na lata 2014-2020, utworzono działanie 6.2, które stanowi wsparcie adresowane do przedsiębiorstw odczuwających negatywne skutki zmian gospodarczych oraz ich pracowników, mające na celu wspomaganie procesów adaptacyjnych. Celem tego instrumentu wsparcia jest zapobieganie lub rozwiązywanie sytuacji kryzysowych poprzez przekształcenie profilu działalności przedsiębiorstwa, optymalizację procesów zarządzania oraz budowanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa. W okresie 2014-2020 alokacja

przewidziana na działanie 6.2 wynosi 3 600 000 EUR. W roku 2017 nie wydatkowano środków na powyższe działanie.

Działania kierunkowe PNS w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego** na lata 2014 – 2020 realizowane są poprzez oferowanie przedsiębiorcom wsparcia na rzecz usług rozwojowych m.in. usług szkoleniowych i doradczych dla przedsiębiorstw i ich pracowników (Oś Priorytetowa X Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Działanie X.2 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw, Poddziałanie X.2.1 Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników). Celem szczegółowym Poddziałania jest podniesienie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora MSP i ich pracowników, w tym MSP przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne, mogące mieć pozytywny wpływ na podejmowane działania naprawcze w firmach stojących u progu kryzysu.

W ramach powyższego Poddziałania środki udostępnione są m.in. na:

- 1) wspieranie rozwoju kompetencji pracowników, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw, poprzez realizację usług rozwojowych,
- 2) dostarczanie kompleksowych usług doradczych i diagnostycznych odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw,
- 3) wdrażanie zarządzania strategicznego, w tym zarządzania zasobami ludzkimi oraz wdrażanie nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem z uwzględnieniem zarządzania rozwojem przedsiębiorstwa w sytuacjach kryzysowych,
- 4) wsparcie doradcze na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej,
- 5) zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej, wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wdrożenia planu rozwoju działalności lub planu restrukturyzacji.

Środki te udostępniane są na rzecz MSP przez operatora/beneficjenta, który został wybrany w konkursie o dofinansowanie. Przedsiębiorstwa, po zakwalifikowaniu do projektu realizowanego przez operatora, otrzymują wsparcie w formie bonów na wybraną przez siebie usługę zamieszczoną w bazie prowadzonej przez PARP tj. Bazie Usług Rozwojowych (BUR). W 2017 r. Województwo Łódzkie w ramach Poddziałania ogłosiło 2 konkursy, w których 3 przedsiębiorstwa otrzymały dofinansowanie na łączną kwotę 69 591 745,24 PLN. W ramach projektu będzie badana liczba MŚP przechodzących procesy restrukturyzacyjne objętych

wsparciem w programie oraz liczba MŚP przechodzących procesy restrukturyzacyjne, które opracowały i wdrożyły plan rozwoju działalności lub plan restrukturyzacji.

W województwie wielkopolskim w ramach działań przewidzianych na rok 2017 w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym 2014-2020 przewidziano świadczenie usług informacyjno-doradczych dla przedsiębiorców w zakresie przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym. Jednakże, wydzielenie działań ukierunkowanych wyłącznie na doradztwo dotyczące uniknięcia sytuacji kryzysowej, z ogólnych wydatków przeznaczonych na doradztwo realizowane w 2017 roku w ramach przeprowadzanych konkursów nie jest możliwe, ponieważ jest to tylko jeden z elementów wspieranych interwencji.

Województwo śląskie w ramach działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przewidziało instrument wsparcia w formule dostarczenia usług rozwojowych, doradczych, szkoleniowych zgodnych z potrzebami przedsiębiorstwa (m.in. usług w zakresie wsparcia kapitałowego, zarządzania i prowadzenia działalności gospodarczej, budowania i rozwoju biznesu, organizacyjnych, ekonomiczno-finansowych, prawnych, marketingowych, w zakresie zarządzania strategicznego, audytów strategicznych, szkolenia z transferu i komercjalizacji wiedzy oraz ochrony własności przemysłowej). Ponadto wspierany jest rozwój kwalifikacji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców.

W roku 2017 Zarząd Województwa zatwierdził:

- listę wybranych do dofinansowania projektów w konkursie nr RPSL.08.02.01-IP.02-24-028/16 dla poddziałania 8.2.1 Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa – ZIT (wartość dofinansowania 6 767 429,86 zł);
- listę wybranych do dofinansowania projektów w konkursie dla poddziałania 8.2.3 Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa nr RPSL.08.02.03-IP.02-24-017/16 (wartość dofinansowania 362 528 460,45 zł).

W roku 2017 nie przeprowadzono nowych naborów w ramach powyższego działania.

Województwo podkarpackie realizuje cele PNS przez działania współfinansowane ze środków EFS. Za ich wdrażanie odpowiada Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Działanie 7.5 – *Rozwój kompetencji pracowników sektora MSP*, wdrażane w systemie popytowym, obejmuje dofinansowanie usług rozwojowych, w tym podnoszenie kwalifikacji pracowników, wynikających z diagnozy potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa. Realizacja

wsparcia doradczego i szkoleniowego dla pracowników sektora MSP koncentruje się m.in. na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym występującym lub mogącym wystąpić w przedsiębiorstwie.

Do końca 2017 r. rozstrzygnięto jeden konkurs w ramach ww. działania. Ogólna alokacja środków jaka została przeznaczona na dofinansowanie projektów wyniosła 20 690 400 zł (w całości finansowany przez UE). Nabór wniosków trwał w terminie 30 grudnia 2016 r. – 13 stycznia 2017 r. Złożono 16 wniosków na łączną kwotę 98 671 941,34 zł., z czego wartość dofinansowania wyniosła 73 293 516,24 zł, która w całości stanowi wkład UE. Do dofinansowania wybrano 3 projekty na kwotę 23 319 572,06 zł, w tym wkład UE: 16 503 100, 60 zł. Ponadto w listopadzie 2017 r. został ogłoszony kolejny konkurs, w ramach którego nabór wniosków przewidziano na okres 2-12 stycznia 2018 r.

W województwie dolnośląskim wsparcie dla przedsiębiorców, które można zakwalifikować jako pomoc w zakresie przeciwdziałania sytuacji kryzysowej, realizowane jest w ramach Działania 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMSP. Wsparcie świadczone jest poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

Do dofinansowania został wybrany jeden projekt, którego wartość wynosi 43 524 945,59 zł (w tym dofinansowanie z UE: 36 996 022,79 zł). Projekt jest realizowany przez Agencję Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A, w okresie 01.11.2016 r. - 31.07.2019 r., a jest on skierowany do przedsiębiorców z sektora MMSP oraz ich pracowników. Projekt przewiduje prowadzenie spotkań doradczych z przedsiębiorcami w zakresie określenia potrzeb rozwojowych MMSP oraz korzystania z systemu BUR (tj. portalu wymiany informacji między dostawcami usług rozwojowych i przedsiębiorcami, zawierającego pełen zakres ofert - od pojedynczych trenerów po największych dostawców).

Dotychczasowe raporty pokazują, że działania podejmowane przez PARP oraz instytucje wspierające przedsiębiorców na poziomie regionalnym, w dużym stopniu realizują cele ukierunkowane na dostarczenie przedsiębiorcom stosownej wiedzy i umiejętności dotyczących reagowania na sytuacje kryzysowe, które mogą pojawić się w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Dotychczasowe osiągnięcia w realizacji projektu

Early Warning Europe i bardzo pozytywny odbiór tej inicjatywy w środowisku przedsiębiorców, pozwalają oczekiwać, że projekt ma duże szanse stać się podstawą do zbudowania systemu prewencji w zakresie sytuacji kryzysowych, z powodzeniem minimalizującego niewypłacalność i pojawiającą się w konsekwencji likwidację przedsiębiorstwa. W chwili obecnej Early Warning Europe ma status projektu pilotażowego. Oczekuje się, że dokonana po jego zakończeniu ewaluacja umożliwi podjęcie decyzji, czy testowane w ramach pilotażu rozwiązania, przystają do specyfiki prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

Pomoc informacyjno-doradcza dla przedsiębiorców na poziomie regionalnym bardzo często dotyczy problemów, które mają szerszy kontekst niż przeciwdziałanie pojawiającej się w firmie sytuacji kryzysowej. Jest to prawdopodobnie wynikiem tego, że wsparcie w ramach RPO zostało zaplanowane tak, aby uwzględnić szerokie spektrum problemów, które dotyczą przedsiębiorców. Stworzenie systemu skutecznego przeciwdziałania kryzysowi w przedsiębiorstwie jest działaniem bardzo trudnym, ponieważ przedsiębiorcy w dalszym ciągu niechętnie mówią o występujących sytuacjach kryzysowych, obawiając się stygmatyzacji w ich środowisku, która może mieć negatywny wpływ na podejmowane przez nich działania sanacyjne. Jako działania o charakterze prewencyjnym, regiony najczęściej wskazują wsparcie, dotyczące rozwoju kompetencji przedsiębiorców, również w zakresie zarządzania strategicznego, zgodnie ze wskazaną w Polityce Nowej Szansy zasadą, że zarządzanie strategiczne jest jednym z istotniejszych sposobów zminimalizowania kryzysu w firmie.

Polityka Nowej Szansy po raz pierwszy wprowadza do polityki przedsiębiorczości element wsparcia dla firm w trudnościach, a jednocześnie przewiduje szereg działań promocyjnych, które mają na celu oswojenie porażki w kierunku uświadomienia przedsiębiorcom, że w momencie przewidywania kryzysu, czy wręcz jego wystąpienia, należy otwarcie zwracać się o pomoc. Dlatego też nie jest właściwe podnoszenie zarzutu, że w RPO nie przewidziano działań skierowanych wyłącznie do przedsiębiorców w trudnościach, umieszczając instrumenty, z których mogą oni skorzystać w innych działaniach, warto natomiast zwracać uwagę i podkreślać, że należy je stworzyć w przyszłości, przy okazji programowania RPO w nowej perspektywie finansowej czy tworzeniu kontynuacji Polityki Nowej Szansy. Wydaje się, że dobrym źródłem przykładowych działań jest Early Warning Europe, który choć jest projektem na poziomie krajowym, wykorzystuje również elementy o charakterze regionalnym.

2. OGRANICZANIE RYZYKA LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (POZASĄDOWE I SĄDOWE FORMY NAPRAWY I RESTRUKTURYZACJI)

Celem działań w ramach drugiego obszaru kierunkowego jest umożliwienie przedsiębiorcom, których dotknęła już sytuacja kryzysowa, przeprowadzenia działań naprawczych, zmierzających do uniknięcia konieczności zakończenia działalności gospodarczej. Przepisy ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – *Prawo restrukturyzacyjne* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1574 z późn. zm.) umożliwiają przedsiębiorstwom niewypłacalnym i zagrożonym niewypłacalnością podejmowanie działań naprawczych, dzięki którym wzrasta prawdopodobieństwo uniknięcia likwidacji zadłużonej firmy. Ustawa umożliwia prawną restrukturyzację zadłużenia, wprowadzając cztery rodzaje postępowań, z których przedsiębiorca może wybrać wariant najbardziej odpowiadający jego aktualnej sytuacji.

Postępowanie restrukturyzacyjne stanowi realny instrument przy pomocy którego wartościowe i rzetelne przedsiębiorstwa w kryzysie mają możliwość przeprowadzenia skutecznych działań naprawczych. Jednocześnie ustawa – z względu na coraz większą liczbę wszczynanych postępowań restrukturyzacyjnych – przyczynia się do zmiany postawy przedsiębiorców, polegającej na coraz wcześniejszym reagowaniu na pojawiające się w firmie oznaki kryzysu, oraz do złagodzenia piętna porażki w społecznym odbiorze tego zjawiska.

Przedsiębiorcy z sektora MSP, którzy doświadczają problemów finansowych – i tym samym mają ograniczone zasoby – często nie są w stanie udźwignąć ciężaru procesu restrukturyzacji, który ze swej istoty jest długotrwały i kosztowny. Wprowadzenie ustawą *Prawo restrukturyzacyjne* elastycznych procedur restrukturyzacyjnych zapewniło podstawę prawną do przeprowadzania działań restrukturyzacyjnych adekwatnych do sytuacji poszczególnych przedsiębiorców, jednakże dla zwiększenia powodzenia tych działań pojawiła się konieczność wsparcia tych przedsiębiorców pomocą finansową. Dodatkowe finansowanie przedsiębiorstwa w kryzysie bardzo często stanowi niezbędny element udanego procesu restrukturyzacji, rozumianego jako całość działań przedsiębiorcy, od momentu wystąpienia trudności do chwili odzyskania dobrej kondycji. Pomoc finansowa, o której mowa, przeznaczona jest bowiem nie tylko na sfinansowanie działań restrukturyzacyjnych, ale również na wsparcie płynności finansowej firmy przez okres potrzebny do przygotowania planu restrukturyzacji.

Na etapie tworzenia Polityki Nowej Szansy, do instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców podejmujących działania naprawcze, włączono działanie realizowane już wcześniej przez Ministra Skarbu Państwa w postaci udzielania pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw w trudnościach. Minister udzielał wsparcia w postaci pożyczek, dotacji i wejść kapitałowych w oparciu o wydane przez siebie rozporządzenie, które regulowało warunki i zasady oraz tryb udzielania tej pomocy. Źródłem finansowania pomocy był Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców (FRP), którego środki pochodziły z 15% odpisu uzyskiwanego z corocznych przychodów z prywatyzacji oraz odsetek gromadzonych od tych środków. Dysponentem Funduszu był minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Upoważnienie ministra do udzielania tego rodzaju pomocy zawierała ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, w której znajdowała się również delegacja do wydania ww. rozporządzenia.

Korzystanie przez przedsiębiorców w trudnościach z pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację było ograniczone przez konieczność uzyskania – w przypadku planowanej pomocy dla każdego przedsiębiorcy – akceptacji Komisji Europejskiej z uwagi na fakt, że tego rodzaju pomoc publiczna najbardziej zaburza konkurencję. Stanowiło to poważną barierę, ponieważ oczekiwanie na decyzję KE zajmowało od kilku do kilkunastu miesięcy, co w przypadku przedsiębiorcy w kryzysie stwarzało ryzyko, że zostanie on postawiony w stan upadłości lub likwidacji, zanim Komisja udzieli zgody na udzielenie pomocy. Dla rozwiązania tego problemu w Polityce Nowej Szansy przewidziano wdrożenie programu pomocowego, przedstawionego jako całość do notyfikacji Komisji Europejskiej. Zapewnienie w ten sposób małym i średnim przedsiębiorstwom możliwości uzyskania pomocy bez długotrwałej procedury notyfikacyjnej stwarzało realne szanse na ich szybszy powrót do rentowności i minimalizowało ryzyko upadłości.

Przygotowanie programu pomocowego dla małych i średnich przedsiębiorstw umożliwił Komunikat KE pn. *Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji*. Zapisy tego dokumentu pozwalają na udzielenie pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw w ramach programu pomocowego, jednorazowo notyfikowanego jako całość. Wytyczne stwierdzają, że „wykorzystanie programów (pomocowych) przyczynia się do ograniczenia zakłóceń konkurencji związanych z pokusą nadużycia, umożliwiając państwu członkowskiemu wyraźne określenie ex ante, na jakich warunkach może ono podjąć decyzje o przyznaniu pomocy dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji”.

Program pomocowy przedstawiony do akceptacji Komisji Europejskiej składał się z dwóch aktów prawnych: ustawy Prawo restrukturyzacyjne w części dotyczącej przepisów o pomocy publicznej oraz rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 20 marca 2015 r. o pomocy publicznej udzielanej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców.

Decyzją z dnia 29 sierpnia 2016 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym UE (C 369/1) z dnia 7 października 2016, Komisja Europejska zaakceptowała warunkowo przedstawiony przez Polskę program pomocowy. Oznaczało to, że program pomocowy będzie mógł zacząć obowiązywać pod warunkiem uwzględnienia w obu aktach prawnych uwag zgłoszonych przez KE w toku procedury notyfikacyjnej, wskazanych przez KE. Uwagi dotyczyły doprecyzowania przepisów prawa krajowego w kierunku zapewnienia zgodności z zapisami Wytycznych dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

W 2017 r. w obszarze prawa restrukturyzacyjnego Ministerstwo Sprawiedliwości prowadziło prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego, zakończone uchwaleniem przedmiotowego aktu prawnego przez Sejm, która została uchwalona przez Sejm w dn. 10 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 149).

Zmiany w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne miały na celu dostosowanie przepisów tej ustawy, dotyczących pomocy publicznej, do warunków sformułowanych przez Komisję Europejską w ramach postępowania notyfikacyjnego dotyczącego „Programu pomocowego przewidującego udzielanie pomocy w celu ratowania i restrukturyzacji małych i średnich przedsiębiorców”.

Nowelizacja ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, przeprowadzona w ww. nowelizacji dotyczyła zmiany art. 189k k.p.a. w zakresie, w jakim przewidziane w nim ulgi w wykonaniu administracyjnych kar pieniężnych mogą być udzielane jako pomoc publiczna na restrukturyzację.

Zmiany te polegają na ograniczeniu zakresu upoważnienia ustawowego do wydawania kolejnych przepisów wykonawczych dotyczących pomocy publicznej.

Mając na uwadze, że art. 139a ust. 1 - 4 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne zawiera regulację odnoszącą się zarówno do pomocy publicznej na restrukturyzację, jak i pomocy publicznej na ratowanie oraz tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego, a także ogólne upoważnienie do wydania przepisów wykonawczych w tym zakresie, wydawanie odrębnego rozporządzenia na podstawie k.p.a., wyłącznie w celu

regulacji problematyki pomocy publicznej na restrukturyzację udzielanej w formie ulg w wykonywaniu administracyjnej kary pieniężnej, należało uznać za zbędne.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie *ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym*, która uchyliła *ustawę o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* – co wiązało się automatycznie z utratą mocy przez *rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa o pomocy publicznej udzielanej w celu ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorców*. Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. postawiła ponadto w stan likwidacji Ministerstwo Skarbu Państwa, co razem z utratą mocy przez akty prawne regulujące udzielanie pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację, uniemożliwiło udzielanie tej pomocy. Co więcej, ustawa zlikwidowała również Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców, którego dysponentem był Minister Skarbu Państwa i z którego środków udzielana była pomoc.

Zgodnie z ustawą – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzanie mieniem państwowym, środki zlikwidowanego FRP w wysokości równej zobowiązaniom tego funduszu istniejącym na dzień jego likwidacji, zostały przeznaczone na dotacje celowe dla Agencji Rozwoju Przemysłu RP S.A. z przeznaczeniem na wykonanie zobowiązań Skarbu Państwa wynikających z umów zawartych przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa na podstawie art. 2 pkt 8a uchylonej *ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa*. Przedmiotem tych umów było udzielenie przez Skarb Państwa wsparcia niebędącego pomocą publiczną w formie objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółek, z którymi zostały zawarte te umowy.

Kwota dotacji celowej przekazanej w 2017 r. dla ARP S.A. (równa wysokości zobowiązań FRP w danym roku, wynikających z zawartych umów) wyniosła 317 488 469,00 zł, w tym przypadająca do wypłaty: w 2017 r. – 246 811 469,00 zł, w 2018 r. – 70 677 000,00 zł.

Zgodnie z art. 117 ust. 4 ustawy Przepisy wprowadzające... do przekazania dotacji, o której mowa wyżej został zobowiązany minister właściwy do spraw gospodarki. Pełniący w 2017 r. tę funkcję Minister Rozwoju i Finansów przekazał dotację do ARP S.A. na mocy umowy z dnia 20 grudnia 2017 r.

W 2017 r. w Ministerstwie Rozwoju podjęto prace nad przygotowaniem nowego rozporządzenia, które w miejsce uchylonych regulacji Ministra Skarbu Państwa regulowałyby warunki, zasady i tryb udzielania pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację.

Delegacja do wydania rozporządzenia została włączona do projektu nowelizacji ustawy Prawo restrukturyzacyjne w trakcie jego procedowania.

W trakcie prac nad projektem rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów pojawiło się kilka problemów, których nie udało się rozwiązać przy pomocy zapisów w akcie prawnym rangi rozporządzenia, co spowodowało zahamowanie prac nad przedmiotową regulacją. Dotyczyły one zapewnienia prawidłowości przepisów dotyczących źródła finansowania wspomnianej pomocy oraz jednoznacznego wskazania podmiotu, który będzie takiej pomocy udzielał.

Nie ma podstaw, aby przyjąć, że skoro podmiotem odpowiedzialnym za realizację całego programu (PNS) jest minister właściwy do spraw gospodarki, automatycznie przejmuje on zadania innego podmiotu, który został zlikwidowany. Uchylone regulacje dotyczące ministra Skarbu Państwa i udzielanej przez niego pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację, w szczególności wskazanie kompetencji ministra do udzielania tej pomocy i jej źródła finansowania, miały rangę ustawy. Stąd należy przyjąć, że podjęcie przez ministra właściwego do spraw gospodarki działań w przedmiocie udzielania pomocy publicznej na restrukturyzację dla przedsiębiorców przez ministra właściwego do spraw gospodarki, powinno nastąpić w drodze aktu prawnego o tej samej randze. Nowe przepisy powinny zatem wskazać ministra właściwego do spraw gospodarki, jako udzielającego wspomnianej pomocy i z tego tytułu występującego o zabezpieczenie środków finansowych na ten cel w budżecie państwa.

Z informacji przekazanej przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pochodzących ze sprawozdań podmiotów udzielających pomocy, przekazywanych na podstawie art. 32 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1808 z późn. zm.) wynika, iż w 2017 r. żaden podmiot nie otrzymał pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację. Wynika to z braku regulacji umożliwiającej udzielanie tej pomocy.

Niezależnie od pomocy, jaka ma być udzielana przedsiębiorcom w oparciu o przepisy w zakresie pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację przedsiębiorstw, pomoc dla przedsiębiorców w trudnej sytuacji oferuje również **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)**.

W 2017 r. ZUS wspierał przedsiębiorców, którzy mieli trudności w opłacaniu składek udzielając układów ratalnych oraz odroczeń terminów płatności składek na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.). ZUS udzielił w tym roku 53 258 ulg na kwotę 2 147,2 mln, w 2016 r. – 40 199 na kwotę 2 287,8 mln zł.

Na przestrzeni kolejnych lat zaobserwowano wzrost zainteresowania płatników składek ulgami, co może wynikać z popularyzacji dobrowolnych form spłaty zadłużenia z tytułu składek przez działania doradców do spraw ulg i umorzeń. Płatnicy składek, którzy mają problemy finansowe, mogą liczyć na wsparcie Zakładu przy wyborze sposobu spłaty zadłużenia. Indywidualny doradca do spraw ulg i umorzeń uwzględni ich sytuację i jednocześnie pomoże w ustaleniu takiej formy spłaty zadłużenia, która pozwoli w szczególności na dalsze funkcjonowanie płatnika składek, a jednocześnie zapewni stałe wpływy, w szczególności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Z usług doradcy mogą skorzystać wszyscy płatnicy składek, którzy mają problemy ze spłatą należności z tytułu składek.

Na koniec roku 2017 r. odnotowano wzrost ulg udzielonych przedsiębiorcom do 9,1 %, tj. o blisko 3 pp. W porównaniu do roku 2016 .

Dodatkowo, zakład w roku 2017 skierował 90 wniosków do sądu o ogłoszenie upadłości, z czego w stosunku do 10 ogłoszono upadłość na kwotę 21 mln zł.

Realizacja działania „Opracowanie programu pomocowego na ratowanie i restrukturyzację”, pozostającego w zakresie drugiego działania kierunkowego PNS pn. *Ograniczanie ryzyka przedwczesnej upadłości* została zahamowana w związku z planami reformy zarządzania mieniem państwowym, zawartymi w Uchwale Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2016 r. W dokumencie tym zakładano likwidację Ministerstwa Skarbu Państwa, które udzielało dotychczas takiej pomocy i które miało jej nadal udzielać w ramach programu pomocowego. W tym samym czasie Komisja Europejska zaakceptowała przedstawiony przez Polskę program pomocowy pod warunkiem dokonania w aktach prawnych, które go stanowiły zmian, dostosowujących udzielanie pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację do zasad określonych w Wytycznych. Wobec pewnej już koncepcji likwidacji podmiotu udzielającego pomocy, jak i utratą mocy istotnych w tym zakresie aktów prawnych, nastąpiła konieczność przygotowania nowych regulacji i podjęcia decyzji co do instytucji/organu, który ma udzielać pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację. Tym samym działanie to nie mogło być zrealizowane, tak jak zaplanowano. Należy jednakże podkreślić, że podjęte przez Ministra Rozwoju oraz Ministra Sprawiedliwości działania legislacyjne umożliwią zakończenie procesu opracowania programu pomocowego, co z kolei pozwoli w dalszej kolejności, na jego uruchomienie.

3. SPRAWNE PRZEPROWADZENIE LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (SĄDOWE FORMY RESTRUKTURYZACJI I LIKWIDACJI)

Podstawę prawną wdrożenia rozwiązań służących usprawnieniu procesu likwidacji przedsiębiorstwa stanowi ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe* znowelizowana uchwaloną 15 maja 2015 r. ustawą *Prawo restrukturyzacyjne*. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2016 r.

W celu podniesienia kwalifikacji sędziów orzekających w sprawach upadłościowych, Polityka Nowej Szansy przewiduje prowadzenie szkoleń, przede wszystkim z zakresu wiedzy ekonomicznej i finansowej, obejmującej wskazanie efektów ekonomicznych wynikających z prowadzonych postępowań. Szkolenia te prowadzi Krajowa Szkoła Sądownictwa i prokuratury.

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury w 2017 r. przeprowadziła następujące szkolenia, których tematyka wpisuje się w Politykę Nowej Szansy:

1. „Ekonomia i finanse” - łącznie przeszkolono 125 osób, w tym: 53 sędziów, 2 asystentów sędziego, 31 referendarzy sądowych oraz 39 prokuratorów i asesorów prokuratury. Koszt szkolenia wyniósł 62 957, 79 zł i został pokryty z dotacji budżetowej.
 2. „Ekonomia i finanse” - łącznie przeszkolono 117 osób, w tym: 47 sędziów, 8 asystentów sędziego, 1 referendarza oraz 61 prokuratorów i asesorów prokuratury. Koszt szkolenia wyniósł 86 590, 06 zł i został pokryty z dotacji budżetowej.
 3. „Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne”. Szkolenie obejmowało dwie edycje po 16 godzin. Łącznie przeszkolono 111 osób, w tym: 53 sędziów, 47 asystentów sędziego, 2 referendarzy sądowych, 8 prokuratorów i asesorów prokuratury oraz 1 asystenta prokuratora. Koszt szkolenia wyniósł 40 796, 72 zł i został pokryty z dotacji budżetowej.
- Ponadto, w ramach projektu „Szkolenia z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego dla kluczowych kadr sądownictwa” finansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Krajowa Szkoła przeprowadziła szkolenie P3/1/2017/L „Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne”. Szkolenie miało wymiar 16 godzin. Łącznie przeszkolono w nim 23 osoby, w tym: 13 sędziów, 3 asesorów sądowych, 4 asystentów sędziego i 3 referendarzy. Koszt szkolenia wyniósł 9 274 zł.
4. „Problemy orzecznicze i praktyczne stosowania prawa rejestrowego i rejestru zastawów” - łącznie przeszkolono 18 osób.
 5. „Prawo cywilne z elementami prawa gospodarczego” - łącznie przeszkolono 22 osoby.

6. „Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne” - łącznie przeszkolono 23 osoby.

7. „Prawo karne gospodarcze” - łącznie przeszkolono 23 osoby.

8. „Zapobieganie i zwalczanie przestępczości podatkowej” - łącznie przeszkolono 113 osób, w tym 72 osoby stanowili prokuratorzy, 5 osób asesory prokuratury i 36 asystenci prokuratora.

W zakresie szkoleń finansowanych z PO WER pierwotnym zamiarem Krajowej Szkoły było ubieganie się o finansowanie tych wydarzeń szkoleniowych, które miały się odbyć na terenie całego kraju. Niestety, na skutek późniejszego ograniczenia możliwości złożenia kilku wniosków przez jeden podmiot, Krajowa Szkoła uzyskała finansowanie jedynie na przeprowadzenie szkoleń dla apelacji lubelskiej i rzeszowskiej.

4. WSPARCIE PONOWNEGO PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ – TZW. „NOWY START”

W trakcie konsultacji zapisów do Regionalnych Programów Operacyjnych, Ministerstwo Gospodarki przekazało w 2014 r. rekomendacje, które wskazywały, że w ramach RPO powinny również zostać uwzględnione działania obejmujące wsparcie oferowane osobom, które podjęły ponowną działalność gospodarczą, mając już na koncie zamknięcie bądź likwidację poprzedniej, spowodowaną wystąpieniem sytuacji kryzysowej (re-start). W zakresie tej pomocy miałyby wchodzić działania o charakterze informacyjno-doradczym, wsparcie psychologiczne, coaching, mentoring, itp.

Z informacji uzyskanych z Urzędów Marszałkowskim wynika, że Regionalne Programy Operacyjne nie mają w swojej ofercie działań, które skierowane są wyłącznie do re-starterów. Niemniej jednak, część regionów traktuje zaplanowane działania – ukierunkowane na powstawanie nowych przedsiębiorstw czy rozwój kadr – jako działania zbieżne z realizacją celu Polityki. Wydzielenie działań ukierunkowanych wyłącznie na doradztwo dotyczące wsparcia re-starterów z ogólnych działań przewidzianych na wspieranie przedsiębiorczości nie jest w wielu przypadkach możliwe, ponieważ stanowi ono tylko jeden z elementów interwencji podejmowanych przez regiony.

Tym niemniej część działań dotyczących podejmowania działalności gospodarczej, jakkolwiek nie jest skierowana wyłącznie do osób, które poniosły porażkę biznesową, może stanowić znaczące wsparcie przy ułatwieniu powrotu do aktywności biznesowej lub zawodowej po poniesionej porażce.

Przystępując do wskazania działań, które poszczególne regiony wykorzystują do pomocy dla re-starterów, należy na początku wskazać inicjatywę podjętą w **województwie lubelskim**. W celu zapewnienia wsparcia dla osób ponownie podejmujących działalność gospodarczą, w dniu 1 stycznia 2017 r. rozpoczęto w regionie realizację projektu REBORN, do którego województwo lubelskie przystąpiło w charakterze partnera. Projekt REBORN – Embracing failure to encourage entrepreneurship nad competitiveness (Wykorzystywanie porażki w biznesie do wspierania przedsiębiorczości i konkurencyjności) jest działaniem współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg Europa, działanie 2 Konkurencyjność MSP, Poddziałanie 2.1 Usprawnienie polityk w zakresie konkurencyjności MSP. Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2020 r.

Projekt REBORN jest realizowany w partnerstwie międzynarodowym z udziałem 6 partnerów z 6 regionów UE, m.in. Włoch, Hiszpanii, Węgier, Grecji.

Celem projektu REBORN jest wsparcie konkurencyjności oraz przyspieszenie wzrostu gospodarczego regionu poprzez usprawnienie instrumentów odnoszących się do ponownego podjęcia działalności gospodarczej i tworzenia pozytywnego wizerunku MSP, które po porażce biznesowej chcą wrócić na rynek. Założenia projektu w pełni odzwierciedlają intencje twórców Polityki Nowej Szansy, a mianowicie potrzebę stworzenia sprzyjającego klimatu wokół wysiłków, jakie podejmują przedsiębiorcy stając w obliczu kryzysu w firmie, jak również wypracowania takiego podejścia do zaistniałej porażki, które przeciwdziałałoby stygmatyzacji tych, którym się nie powiodło. Zgodnie z ideą polityki nowej szansy należy bowiem propagować postrzeganie porażki biznesowej jako jeden z etapów uczenia się i nabywania doświadczenia, które później mogą zwiększyć szanse powodzenia w kolejnym biznesie i innych dziedzinach życia.

Działania projektu koncentrują się wokół następujących zagadnień: stworzenia rozwiązań finansowych w zakresie polityki nowej szansy, budowania pozytywnego wizerunku firm podejmujących ponowną działalność gospodarczą i wspieranie ich w powrocie na rynek oraz zwiększania świadomości przedsiębiorców na temat niewypłacalności i wiążącej się z tym koniecznością zwiększania umiejętności w zakresie zarządzania firmą w sytuacji kryzysowej.

Projekt REBORN przewiduje przeprowadzenie analizy regionalnej wraz z identyfikacją dobrych praktyk w zakresie wymienionych wyżej zagadnień, co pozwoli na przygotowanie Regionalnego Planu Działania. Dokument ten będzie określał założenia polityki wobec przedsiębiorców w trudnościach, którą region zamierza wdrożyć. Projekt w dużym stopniu będzie opierał się na wymianie doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy poszczególnymi regionami UE, uczestniczącymi w tej inicjatywie.

Projekt REBORN zakłada usprawnienie współpracy pomiędzy poszczególnymi interesariuszami projektu, takimi jak: instytucje administracji publicznej, instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorcy, naukowcy w kierunku stworzenia płaszczyzny dialogu i współdziałania, pozwalającej dostosować narzędzia wsparcia do potrzeb przedsiębiorców z uwzględnieniem uwarunkowań występujących w regionie.

W innych regionach, zgodnie z informacjami nadesłanymi do Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, Regionalne Programy Operacyjne nie przewidują działań, które, tak jak wspomniany wyżej projekt wpisywałby się w realizację działań ukierunkowanych na wsparcie dla osób ponownie podejmujących działalność gospodarczą.

W województwie zachodniopomorskim w zakresie wsparcia dla ponownego podejmowania działalności gospodarczej, przedsiębiorcy z tego regionu, rozpoczynający działalność, mają możliwość skorzystania z atrakcyjnej formy wsparcia finansowego w ramach inicjatywy JEREMIE finansowanej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 oraz Jeremie 2 będącej kontynuacją JEREMIE w aktualnej perspektywie finansowej 2014-2020.

Inicjatywy JEREMIE i Jeremie 2 skierowane są do przedsiębiorstw, które na rynku komercyjnym miałyby trudności z uzyskaniem finansowania swoich inwestycji, takich jak m.in. start-upy oraz firmy nie posiadające historii kredytowej i zabezpieczeń o wystarczającej wartości. W roku 2017 w ramach inicjatywy JEREMIE wspartych zostało 561 podmiotów na łączną kwotę środków w wysokości 120 737 070 zł. Natomiast ze środków finansowych Jeremie 2 w roku 2017 skorzystało 41 przedsiębiorstw - łączna kwota wsparcia (na podstawie podpisanych umów) wyniosła 8 798 999 zł.

W ramach RPO WZ 2014-2020 stworzono również działanie 6.3, które wspiera osoby zwolnione, przewidziane do zwolnienia lub zagrożone zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Podejmowane działania mają wspomóc przedsiębiorstwa i pracowników w procesie zmiany. W działaniu tym możliwe jest zapewnienie wsparcia dla osób tracących zatrudnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w przypadku których pracodawca nie ma ustawowego obowiązku przygotowania planu zwolnień monitorowanych i nie prowadził, bądź nie będzie prowadził, żadnych działań wspierających w związku z dokonany lub planowany zwolnieniem z pracy, jak również w przypadku, w którym pracodawcy ten obowiązek mają. Zaplanowana alokacja w perspektywie finansowej 2014-2020 na działanie 6.3 wynosi 3 510 000 EUR. W 2017 roku nie wykorzystano środków przewidzianych na realizację powyższego działania.

W województwie dolnośląskim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego przewidziano Działanie 8.5 *Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych*.

Działanie 8.5 obejmuje wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement, obejmujące kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu. Główne grupy docelowe ww. wsparcia stanowią pracodawcy w trakcie procesów restrukturyzacyjnych oraz ich pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem w zakresie programów outplacementowych. Uczestnikami projektu mogą być również osoby zwolnione z przyczyn

dotyczących zakładu pracy (zwolnione w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).

W dniu 27.11.2015 r. ogłoszono konkurs na realizację Działania 8.5, na który alokacja ogółem wynosiła 12 713 957,00 zł (w tym budżet środków europejskich 11 375 646,00 zł), a nabór wniosków przeprowadzono od 11.01.2016 r. do 04.04.2016 r.

Do dofinansowania wybrano 1 projekt, którego Beneficjentem jest Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o. o. we współpracy z Karkonoską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.; Agencją Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.; Agencją Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. Wartość projektu wynosi 12 156 320,00 zł (w tym dofinansowanie z UE: 10 332 872,00 zł). Realizacja projektu przewidziana jest na okres 1.07.2016 – 31.08.2018.

Projekt zakłada kompleksowy zestaw działań aktywizacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników, w tym doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne, szkolenia, staże, dodatki relokacyjne, studia podyplomowe, wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej (dotacji).

W ramach projektu realizowane są następujące działania: aktywna rekrutacja do projektu, udzielane jest wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego dla osób zagrożonych zwolnieniem i osób zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawcy. Prowadzone jest pośrednictwo pracy, odbywają się spotkania z pracodawcami poszukującymi stażystów i wykwalifikowanych pracowników. Prowadzona jest również baza ofert stażowych i ofert pracy.

Systematycznie prowadzone są działania informacyjne dotyczące wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dla uczestników zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej organizowane są szkolenia oraz doradztwo biznesowe. Udzielane są dotacje na rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Organizowane jest dla uczestników wsparcie w postaci szkoleń zawodowych. Prowadzone szkolenia przyczyniają się do podnoszenia kwalifikacji uczestników projektu. Organizowane są studia podyplomowe, wsparcie psychologiczne oraz przyznawane są dodatki relokacyjne.

W dniu 27.07.2017 r. ogłoszono kolejny konkurs na realizację Działania 8.5, na który alokacja ogółem wynosi 17 495 470,58 zł (w tym budżet środków europejskich 14 871 150,00 zł), a nabór wniosków prowadzony był od 28.08.2017 r. do 26.09.2017 r.

Konkurs dotyczy naboru projektów na rzecz wsparcia procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement, które obejmują kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu. Grupę docelową stanowią pracodawcy przechodzący procesy restrukturyzacyjne oraz ich pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem w zakresie programów outplacementowych. Termin rozstrzygnięcia konkursu przewidywany jest na luty 2018 r.

W **województwie łódzkim** Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 realizuje wsparcie dla re-starterów poprzez Podziałanie X.2.2 *Wdrożenie programów typu outplacement*, umożliwiające wsparcie projektów obejmujących działania aktywizujące skierowane głównie do osób, które straciły zatrudnienie lub są zagrożone zwolnieniem, tj. pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, szkolenia, staże, dotacje bezzwrotne na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

W ramach Poddziałania w 2017 r. Województwo Łódzkie ogłosiło 2 konkursy, w których wyłoniono 24 projekty na kwotę 21 270 211,72 zł.

W **województwie wielkopolskim** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020 zostały przewidziane działania, w ramach których wspiera się samozatrudnienie i przekwalifikowanie zawodowe, a także działania w zakresie inkubacji przedsiębiorstw i przewidzianych w tym zakresie usług doradczo-informacyjnych:

W ramach Działania 6.5. *Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych* wspierane są projekty typu outplacement, służące wsparciu osób przewidzianych do zwolnienia, zagrożonych zwolnieniem z pracy lub zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, realizowane w szczególności poprzez doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, dodatki relokacyjne i inne. Na ten cel przeznaczono w ramach konkursu 17,56 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz 2,06 mln zł w ramach krajowego wsparcia finansowego z budżetu państwa;

W ramach Działania 6.3.1. *Samozatrudnienie i przedsiębiorczość* przewidziano wsparcie na rzecz osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej, które realizowane było poprzez diagnozę kompetencji zawodowych, szkolenia i doradztwo przygotowujące do tego celu, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie pomostowe (usługi doradcze, specjalistyczne lub wsparcie finansowe). Łącznie, na realizację konkursu

ogłoszonego w 2017 roku przeznaczono 59,48 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz 6,99 mln zł w ramach krajowego wsparcia finansowego z budżetu państwa.

W ramach Działania 1.3.1. *Wsparcie inkubacji przedsiębiorstw* przewiduje się wsparcie projektów polegających na zapewnieniu przedsiębiorstwom w początkowej fazie działalności (do 24 miesięcy) usług potrzebnych do funkcjonowania przedsiębiorstwa, tj. usługi okołobiznesowe, doradcze, specjalistyczne, udostępnienie infrastruktury oraz wsparcia inwestycyjnego. Projekty realizowane są w modelu popytowym, za pośrednictwem IOB. Na konkurs ogłoszony w 2017 roku przeznaczono 15 mln zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W **województwie podlaskim** działania zbieżne z celami Polityki Nowej Szansy zostały przewidziane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Są one bezpośrednio lub pośrednio ukierunkowane na wsparcie powstawania nowych przedsiębiorstw, rozwój kadr, zwiększenie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw oraz podniesienie jakości usług okołobiznesowych.

W ramach Działania 2.4. *Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*, realizowane są szkolenia i inne usługi rozwojowe, skierowane z jednej strony do kadry zarządzającej, z drugiej zaś do pracowników. Stosowane podejście wdrożeniowe w ramach działania uwzględnia daleko idącą indywidualizację i profesjonalizację usług rozwojowych. W Działaniu 2.4 zaplanowano wsparcie diagnozowania, ukierunkowanego na przeprowadzenie badań i analiz, w połączeniu z elementami wdrożeniowymi, w zakresie zmian gospodarczych w regionie. Trafna diagnoza umożliwi zapobieganie oraz wczesne reagowanie na sytuacje kryzysowe w przedsiębiorstwach. W ramach oferowanego wsparcia, w roku 2017 Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku kontynuował realizację projektu (wyłonionego w trybie pozakonkursowym) polegającego na stworzeniu i funkcjonowaniu podmiotowego systemu finansowania usług rozwojowych w województwie podlaskim. Projekt jest realizowany w okresie 20.08.2016-31.12.2021. Łączna wartość projektu wynosi 25 847 500,80 zł, w tym wartość dofinansowania UE 21 969 967,15 zł. W roku 2017 w ramach tego projektu przedsiębiorcy złożyli 430 kompletnych i poprawnych wniosków o przyznanie środków na podnoszenie kompetencji kadr przedsiębiorstwa, o łącznej wartości przyznanego dofinansowania 8 215 798,36 zł.

W działaniu 2.4 w celu łagodzenia skutków zmian restrukturyzacyjnych, zaplanowano również wsparcie skierowane do pracowników zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem. Optymalnym rozwiązaniem w tym zakresie jest program

outplacementu, jako wsparcie skierowane do wyżej wymienionej grupy odbiorców w poszukiwaniu nowych możliwości rozwijania kariery zawodowej oraz kształtowaniu umiejętności i kwalifikacji. Przedmiotowe wsparcie jest realizowane poprzez szkolenia pracowników wszystkich szczebli, w tym specjalistyczne szkolenia zawodowe, doradztwo edukacyjno-zawodowe, pośrednictwo pracy oraz staże. W 2017 roku w ramach Działania 2.4 ogłoszono jeden konkurs, w jego ramach wyłoniono do dofinansowania trzy projekty na łączną kwotę 3 718 734,00 zł (w tym kwota dofinansowania UE 3 532 797,30 zł).

Działanie 2.1. *Zwiększanie zdolności zatrudnieniowej osób pozostających bez zatrudnienia oraz osób poszukujących pracy przy wykorzystaniu aktywnej polityki rynku pracy oraz wspieranie mobilności zasobów pracy* obejmuje wsparcie doradcze, psychologiczne oraz coaching czy mentoring dla osób, które ogłosiły upadłość przedsiębiorstwa. Z kolei wsparcie oferowane w obszarze aktywizacji zawodowej jest skierowane do osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, w tym również osób, które wcześniej prowadziły swoje przedsiębiorstwa. W odpowiedzi na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery, działanie oferuje zindywidualizowane i kompleksowe podejście do ich przezwyciężania. Przedsięwzięcia podejmowane w tym zakresie obejmują instrumenty i usługi rynku pracy, w tym przede wszystkim, wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takie jak: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, wsparcie psychologiczno-doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy oraz na początkowym etapie zatrudnienia, warsztaty oraz szkolenia z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy i ich praktycznego zastosowania. Ponadto wsparcie obejmuje pomoc w zdobywaniu doświadczenia zawodowego oraz nabywaniu umiejętności adaptacji w miejscu pracy, m.in. poprzez subsydiowanie zatrudnienia, staże, praktyki zawodowe. Odpowiedni dobór instrumentów, z szerokiego katalogu dostępnych form wsparcia, oparty jest na indywidualnej diagnozie potrzeb wspieranej osoby i umożliwia udzielenie wsparcia wysokiej jakości oraz prowadzi do poprawy sytuacji uczestnika projektu na rynku pracy. Wsparcie służy uzyskaniu możliwie wysokiej efektywności zatrudnieniowej. W roku 2017 wyłoniono (w trybie pozakonkursowym) 14 projektów realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy na łączną kwotę 17 277 637,00 zł. Realizacja projektów obejmowała okres 01.01-31.12.2017 r. Również w 2017 r. ogłoszono wyniki konkursu rozpoczętego w roku 2016. W jego ramach do dofinansowania zostało wyłonionych 21 projektów na ogólną kwotę 20 608 200,95 zł (w tym dofinansowanie UE 19 558 705,60 zł). Przeprowadzono również jeden konkurs zakończony wyborem do dofinansowania 7 wniosków o łącznej wartości 3 583 118,90 zł.

Działanie 2.3. *Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych* podejmuje aktywności zbieżne z celem PNS, jakim jest wsparcie ponownego podejmowania działalności gospodarczej – nowy start.

Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego. Wsparcie oferowane w ramach działania, kierowane jest do osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnością, osób długotrwale bezrobotnych oraz niskowyzkwalifikowanych. Podstawowym rodzajem interwencji jest pomoc finansowa na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W celu zapewnienia trwałości nowopowstających przedsiębiorstw, zapewnia się kompleksowe, zarazem indywidualnie dostosowane wsparcie, obejmujące - poza wsparciem finansowym - usługi doradcze w zakresie zasad prowadzenia własnego biznesu oraz wsparcie szkoleniowe, w tym szkolenia specjalistyczne w dziedzinie podejmowanej działalności gospodarczej. Fundamentem takiego podejścia jest usługa doradcza weryfikująca przede wszystkim umiejętności oraz predyspozycje osoby chcącej założyć działalność gospodarczą. Beneficjenci wsparcia mogą korzystać również ze wsparcia pomostowego w początkowej fazie funkcjonowania przedsiębiorstwa. W roku 2017 rozstrzygnięto konkurs w ramach działania 2.3, ogłoszony w grudniu 2016 roku. Do dofinansowania zostało wybranych 12 projektów na łączną kwotę 22 833 967,91 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 22 231 067,92 zł.

W województwie małopolskim, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014 – 2020, wsparcie realizujące założenia PNS przewidziano w dwóch działaniach: Działanie 8.3 *Wsparcie na zakładanie działalności gospodarczej* i Działanie 8.4 *Rozwój kompetencji kadr i adaptacja do zmian*.

Działanie 8.3 obejmuje świadczenie wysokiej jakości usług szkoleniowo-doradczych, dostępnych na każdym etapie zakładania działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia. Beneficjent wsparcia może otrzymać szkolenia i/lub doradztwo przygotowujące do rozpoczęcia działalności gospodarczej, przyznanie wsparcia finansowego (dotacji) na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie doradcze, szkoleniowe i konsultacyjne w początkowym okresie działalności. W 2017 roku w ramach działania 8.3 przeprowadzono jeden nabór, dotyczący poddziałania 8.3.1. *Wsparcie na zakładanie działalności gospodarczej w formie dotacji*, który trwał od 31.10.2017 r. do 17.11.2017 r. W ramach naboru wpłynęło 26 wniosków o wartości całkowitej 508 487 775,03 zł. Kwota

środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w konkursie wynosi 124 641 510,64 zł.

Z kolei Działanie 8.4 dotyczy, obok zwiększenia dostępności do usług rozwojowych dla MSP i ich pracowników, również wsparcia osób zwolnionych lub zagrożonych zwolnieniem z pracy. W 2017 roku w ramach działania 8.4 przeprowadzono jeden nabór, poddziałanie 8.4.1. Rozwój kompetencji kadr sektora MŚP, który trwał od 17.02.2017 r. do 13.03.2017 r. W ramach naboru wpłynął 1 wniosek o dofinansowanie. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu do dofinansowania został wybrany jeden projekt o wartości całkowitej 81 646 829,68 zł.

W **województwie podkarpackim**, w sposób pośredni, w realizację założeń PNS będą wpisywać się działania skierowane do osób bezrobotnych, planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, określone w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego 2014-2020 w *Działaniu 7.3 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości* oraz w *Działaniu 7.7 - Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości – Zintegrowane inwestycje terytorialne*, z których skorzystać mogą również osoby bezrobotne ubiegające się o dotację na ponowne rozpoczęcie działalności gospodarczej przy spełnieniu warunku, że nie posiadały wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku.

Wsparcie w ramach *Działania 7.3* realizowane jest za pośrednictwem instrumentów zarówno zwrotnych jak i bezzwrotnych. Do końca 2017 r. ogłoszone zostały 2 nabory wniosków w trybie konkursowym, realizowane jako wsparcie bezzwrotne oraz 1 nabór w trybie pozakonkursowym w zakresie wsparcia zwrotnego.

Ogłoszony w grudniu 2016 r. drugi nabór w trybie konkursowym został rozstrzygnięty w 2017 r. Złożono 84 wnioski na łączną kwotę 282 922 401, 94 zł, z czego wartość dofinansowania wyniosła 274 940 920,37 zł. Do dofinansowania wybrano 8 projektów, podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania 28 019 981 zł, w tym wkład UE wyniósł 24 497 120,13 zł.

Kolejne nabory w ramach Działania 7.3, jak również pierwszy nabór w ramach Działania 7.7 zostały przewidziane na 2018 r.

W **województwie śląskim** wśród działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w założenia Polityki Nowej Szansy wpisuje się Działanie 7.4 Wspomaganie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie, które obejmuje wsparcie typu outplacement dla pracowników przedsiębiorstw zagrożonych

zwolnieniem przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawcy.

W roku 2017 Zarząd Województwa zatwierdził:

1. listę wybranych do dofinansowania projektów w konkursie nr RPSL.07.04.02-IP.02-24-021/16 dla Poddziałania 7.4.2. Outplacement – konkurs (wartość dofinansowania 33 480 371,72 zł);
2. listę wybranych do dofinansowania projektów w konkursie nr RPSL.07.04.01-IP.02-24-022/16 w ramach poddziałania 7.4.1. Outplacement – ZIT (wartość dofinansowania 3 036 879,75 zł).

W ramach działania w roku 2017 otwarto 3 nowe nabory, których rozstrzygnięcie planowane jest na maj 2018 r. Nabory dotyczą działań w zakresie outplacementu.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego **Województwa Pomorskiego** na lata 2014-2020 (RPO WP) nie ma działań bezpośrednio dedykowanych firmom zagrożonym upadłością.

Niemniej jednak wzmocnienie systemu wsparcia pomorskich przedsiębiorców jest kluczowym wyzwaniem Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego „Pomorski Port Kreatywności”, który jest dokumentem wykonawczym Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi podstawę nakreślenia zakresu interwencji w ramach RPO WP. Przewiduje on wsparcie działań dotyczących m.in. przedsiębiorstw rozpoczynających i rozwijających działalność (w tym B+R), internacjonalizacji, świadczenia specjalistycznych usług doradczych, a także kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej. Korzystając z oferty projektów, finansowanych ze źródeł RPO WP, firmy mogą uzyskać pomoc w wyjściu z sytuacji kryzysowej, bądź skorzystać ze wsparcia na ponowne podjęcie działalności gospodarczej. Zapisy RPO WP nie zamykają możliwości ubiegania się o finansowanie przez przedsiębiorców, którzy ponieśli wcześniej porażkę biznesową, jeżeli tylko wypełniają kryteria ubiegania się o środki.

Należy także wspomnieć, że Samorząd Województwa Pomorskiego realizuje działania, które wspierają finansowo założenie nowej firmy lub zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych, umożliwiających powrót na rynek pracy po porażce biznesowej. W tym kontekście szczególne znaczenie mają następujące konkursy rozstrzygnięte w 2017 r. w ramach 5 osi priorytetowej: Zatrudnienie RPO WP, finansowanej ze środków EFS:

- Działanie 5.5. Kształcenie ustawiczne (wsparcie realizowane w oparciu o popytowy model świadczenia wysokiej jakości usług edukacyjnych, w którym osoby w wieku aktywności

zawodowej decydują o rodzaju, formie i zakresie usług, z jakich skorzystają): 138 wniosków o wartości nieco ponad 212 mln zł otrzymało dofinansowanie w łącznej kwocie 180,3 mln zł;

- Działanie 5.6. Adaptacyjność pracowników (wsparcie ukierunkowane na realizację działań typu outplacement skierowanych do pracowników zagrożonych zwolnieniem oraz będących w okresie wypowiedzenia w związku z prowadzoną w przedsiębiorstwach restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź osób zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy): 46 wniosków o wartości ponad 73,9 mln zł otrzymało dofinansowanie w łącznej kwocie 70,3 mln zł.

Z przedstawionych przez regiony informacji, podobnie jak w latach ubiegłych, wynika że większość regionów ogranicza pomoc dla re-starterów do działań outplacementowych. Tymczasem outplacement służy przede wszystkim udzieleniu pomocy pracownikom odchodzącym z przedsiębiorstwa w wyniku zwolnień, również np. w związku z restrukturyzacją lub likwidacją firmy. Obejmuje on głównie doradztwo zawodowe i psychologiczne, szkolenia, a także wsparcie w znalezieniu nowej pracy. Nie jest on więc tożsamy ze wsparciem psychologicznym, coachingiem i mentoringiem, skierowanym do osób, które chcą podjąć kolejną działalność gospodarczą w oparciu o doświadczenia, nabyte przy prowadzeniu przedsiębiorstwa. Należy pamiętać, że re-starterzy, to najczęściej osoby, które mają pomysł, wiedzą w jakim kierunku chcą rozwijać swój biznes, wymagają natomiast szczególnego rodzaju wsparcia, które wykorzystując posiadane przez re-starterów doświadczenie, koncentruje się na wyeliminowaniu błędów, popełnianych w poprzedniej ich działalności.

DZIAŁANIA PROMOCYJNE

W Polityce Nowej Szansy zaplanowano, że wdrażanie działań z poszczególnych obszarów kierunkowych wzmocni kampania promocyjna, która przede wszystkim będzie koncentrowała się na przeciwdziałaniu stygmatyzacji przedsiębiorców dotkniętych porażką biznesową, wskazując jednocześnie jak ważne jest, aby przedsiębiorcy podejmowali odpowiednio wcześniej działania naprawcze.

Działania promocyjne zostały przewidziane również dla upowszechnienia informacji na temat programu pomocowego na ratowanie i restrukturyzację. Ze względu na fakt, iż rozpoczęcie jego funkcjonowania zostało przesunięte wskutek konieczności dokonania zmian legislacyjnych, również działania informacyjne i promocyjne w tym zakresie będą miały miejsce w dalszych latach funkcjonowania Polityki Nowej Szansy, po wejściu w życie przedmiotowej regulacji.

REKOMENDACJE:

1. Podtrzymuje się rekomendację dotyczącą konieczności przygotowania nowej regulacji w miejsce wcześniej obowiązujących przepisów, uchylonych ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym*. Dla wdrożenia całości programu pomocowego, który umożliwi uzyskanie przez przedsiębiorców pomocy publicznej bez konieczności każdorazowej jej akceptacji przez KE, niezbędne jest wydanie nowych przepisów w przedmiocie warunków, zasad i trybu udzielania pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców w trudnościach, w postaci wsparcia finansowego.
2. Rekomenduje się podjęcie prac nad wykorzystaniem mechanizmu wsparcia przedsiębiorców w przeciwdziałaniu niewypłacalności, wdrażanego w ramach pilotażowego projektu Early Warning Europe, do zbudowania systemu takiego wsparcia, funkcjonującego jako element szeroko rozumianego instrumentarium wspierania przedsiębiorczości. Za sformułowaniem takiej rekomendacji przemawiają pozytywne opinie przedsiębiorców na temat projektu.
3. Podtrzymuje się rekomendację wskazującą, że wsparcie w ramach „nowego startu” oraz działania szkoleniowo-doradcze w obszarze promowania i rozwijania zarządzania strategicznego w MSP powinny być rozwijane na poziomie regionalnym – tego rodzaju wsparcie powinno znajdować się jak najbliżej ostatecznego beneficjenta. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na uwzględnienie w zakresie tych działań, specyficznych – względem ogółu wspieranych przedsiębiorców – potrzeb przedsiębiorców stojących w obliczu kryzysu lub podejmujących kolejną działalność gospodarczą.
4. Podtrzymuje się rekomendację o konieczności zintensyfikowania działań obejmujących tzw. „nowy start”. Podobnie jak w roku ubiegłym, na podstawie informacji nadsyłanych przez regiony, można zaobserwować, że Regionalne Programy Operacyjne nie zawierają instrumentów skierowanych wyłącznie do przedsiębiorców, którzy ponieśli porażkę biznesową i chcą nadal pozostać na rynku, potrzebują szczególnego wsparcia, głównie w podjęciu nowej działalności gospodarczej po doznaniu porażki. Wiele regionów zapewnia wprawdzie pomoc dla osób podejmujących działalność gospodarczą, nie wykluczając z niej byłych przedsiębiorców, ale nie ma działań wyłącznie dedykowanych „re-starterom”. Brak wyodrębnionych usług w tym zakresie może skutkować tym, że nie będzie specjalistycznej pomocy dla doświadczonych porażką przedsiębiorców, chcących na nowo podjąć działalność. Duża część regionów do zakresu „nowego startu” w dalszym

ciągu zalicza działania o charakterze outplacementu, które przede wszystkim dotyczą aktywizacji zawodowej pracowników zwolnionych z pracy lub zagrożonych zwolnieniem. Na tym tle, na uwagę zasługuje projekt REBORN, którego realizację w 2017 r. rozpoczęło województwo lubelskie. Projekt ten ma szansę stać się modelowym mechanizmem w zakresie wspierania osób, podejmujących kolejną działalność gospodarczą po doznaniu porażki i jako taki, stanowić podstawę do wdrożenia podobnych działań w innych regionach.

5. Niezależnie od powyższej rekomendacji proponuje się rozważenie rozszerzenia grupy docelowej beneficjentów „nowego startu” o osoby fizyczne, które doznały porażki biznesowej i wskutek tego ogłosiły upadłość lub zamknęły działalność gospodarczą, co jest zgodne z zapisem dotyczącym Polityki Nowej Szansy zawartym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Z doświadczeń innych państw wynika, że takie wsparcie, sytuujące się o krok wcześniej niż pomoc dla przedsiębiorców, którzy już podjęli ponowną działalność gospodarczą, pozwala na bardziej skuteczne wyeliminowanie błędów popełnianych w trakcie zakończonej działalności gospodarczej i koncentrowanie się na efektywnym wykorzystywaniu nabytych w trakcie prowadzenia firmy doświadczeń.
6. Podtrzymuje się rekomendację dotyczącą kontynuowania i wzmocnienia działań informacyjno-promocyjnych na temat działań podejmowanych w ramach realizacji celów Polityki Nowej Szansy, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażanych projektów pilotażowych.
7. Rekomenduje się przeprowadzenie analizy na temat przyczyn utrzymywania się bez zmian wskaźnika dotyczącego średniego czasu postępowania upadłościowego.

Tabela: Wskaźniki monitorowania realizacji *Polityki Nowej Szansy*

Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika 2012	Wartość wskaźnika w czwartym roku obowiązywania dokumentu (2017)	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2020)	Źródło danych
Liczba przedsiębiorstw, które utrzymały działalność (%): - po upływie 12 miesięcy (%) - w perspektywie pięcioletniej (%)*	76,6 (2011-2012) +0,1 vs 2008-2009 31,8 (2007-2012) +0,4 vs 2004-2009	80,1 (2013-2014) 68,9 (2015-2016) 69,9 (2016-2017) 31,4 (2009-2014)	Więcej niż 80 Więcej niż 40	GUS
Liczba złożonych wniosków o upadłość	4 091	3 344 (formularz sprawozdawczy MS, poz. 04 na str. 1)	2 500	MS
Liczba ogłoszonych upadłości (udział % ze złożonych wniosków)*	877 (21,4%)	185 (formularz sprawozdawczy MS, poz. 02, str. 2 Dział 1.1.2.1.) (5,5 %)	50% złożonych wniosków	MS
Stosunek liczby upadłości układowych ** do likwidacyjnych (%)	166/711	389/185	(50/50)	MS
Liczba postępowań restrukturyzacyjnych, w tym: o zatwierdzenie układu przyspieszone postępowanie układowe postępowanie układowe postępowanie sanacyjne		404 16 235 55 98		MS
Średni czas postępowania upadłościowego	36 miesięcy	36 miesięcy	12 miesięcy	World Bank Raport „Doing Business”
Liczba MSP, którzy otrzymali wsparcie o charakterze pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację	3	0	100	UOKiK
Liczba przedsiębiorstw w trudnościach, które	9	8 (sprawozdanie PARP z realizacji EWE w 2017 r.)	100	PARP

otrzymały wsparcie w projekcie Early Warning***				
Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć promocyjnych w ramach Polityki Nowej Szansy	0	0	min. 10	ZM

* W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2016 r. ustawy Prawo restrukturyzacyjne, dane na temat liczby ogłoszonych upadłości dotyczą wyłącznie upadłości likwidacyjnych orzeczonych zgodnie z Prawem upadłościowym.

** W związku z wejściem w życie Prawa restrukturyzacyjnego, co do zasady zawarcie układu powinno się odbywać w toku postępowania restrukturyzacyjnego. Stąd też tabela przedstawia stosunek liczby ogłoszonych upadłości likwidacyjnych orzeczonych zgodnie z ustawą Prawo upadłościowe do liczby układów zawartych na podstawie Prawa restrukturyzacyjnego. Jednocześnie tabela uwzględnia dane dotyczące postępowań restrukturyzacyjnych w rozbiciu na poszczególne rodzaje postępowań. Liczba postępowań, jakie miały miejsce w 2017 r. pozwala na stwierdzenie, że przedsiębiorcy w coraz większym stopniu stosują możliwość naprawy przedsiębiorstwa, jaką dają im przepisy Prawa restrukturyzacyjnego. Dla porównania, dane w przedmiocie liczby postępowań restrukturyzacyjnych z pierwszego roku obowiązywania ustawy, tj. 2016 r. wyglądały następująco: Liczba zawartych układów na podstawie Prawa restrukturyzacyjnego – 281, w tym: postępowanie o zatwierdzenie układu – 8; przyspieszone postępowanie układowe – 143; postępowanie układowe – 36; postępowanie sanacyjne – 58.

*** Wskaźnik z 2017 r. pokazuje liczbę beneficjentów pomocy w ramach projektu pilotażowego Early Warning Europe. Projekt rozpoczął się w grudniu 2016 r., ale działania wspierające przedsiębiorców w trudnościach miały miejsce w 2017 r. Wskaźnik uległ zmianie względem lat ubiegłych, ponieważ wcześniej dotyczył projektu Instrument Szybkiego Reagowania (ISR), który zakończył się w połowie 2015 r. W jego miejsce rozpoczęto realizację innego projektu, jakim jest Early Warning Europe, którego cele są zbieżne z celami zarówno Polityki Nowej Szansy, jak i zakończonego projekt.